

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК РЕНТАБЕЛЬНОСТІ, АТРАКТИВНОСТІ Й ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Кончик Дмитро Володимирович

аспірант кафедри менеджменту, логістики та інновацій
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Сучасна економіка перебуває на етапі цифрової трансформації, що характеризується зростанням ролі технологій штучного інтелекту (ШІ) у розвитку бізнесу. Якщо раніше цифровізація асоціювалася насамперед з автоматизацією операційних процесів, то сьогодні йдеться про стратегічний вплив ШІ на моделі управління, фінансові результати, ринкову привабливість і здатність підприємств до інноваційного розвитку.

У звіті OECD (Організація економічного співробітництва та розвитку) наголошується, що генеративний ШІ можна розглядати як технологію загального призначення (General Purpose Technology), подібно до електрики чи Інтернету, адже він має потенціал трансформувати всі сектори економіки [1]. Harvard Business School Online підкреслює, що завдяки ШІ підприємства отримують змогу не лише підвищувати ефективність, а й створювати абсолютно нові продукти та послуги, які змінюють галузеві стандарти [2].

Метою роботи є визначення основних напрямів впливу штучного інтелекту на рентабельність, атрактивність та інноваційний розвиток підприємства в умовах цифрової економіки.

1. ШІ як фактор підвищення рентабельності підприємства

Рентабельність є ключовим показником успішності підприємства, і ШІ безпосередньо впливає на неї завдяки зниженню витрат та підвищенню продуктивності.

- Операційна ефективність. Алгоритми машинного навчання аналізують виробничі дані у режимі реального часу, дозволяючи виявляти проблемні місця, прогнозувати поломки та зменшувати простої. За даними OECD, прогнозне технічне обслуговування скорочує витрати на ремонт обладнання на 10–40 % [1].

- Оптимізація ланцюгів постачання. Системи ШІ підвищують точність прогнозування попиту на 20–50 %, що дає змогу зменшити надлишкові запаси й знизити витрати на логістику [1].

- Автоматизація адміністративних процесів. Використання чат-ботів, генеративних моделей та систем документообігу дозволяє скоротити витрати часу персоналу на рутинні операції до 40 % [1].

- Фінансова аналітика. Алгоритми ШІ здатні аналізувати великі масиви фінансових даних, підвищуючи точність прогнозування доходів і знижуючи ризики прийняття хибних рішень.

Отже, інтеграція ШІ дозволяє зменшити витрати й водночас підвищити рентабельність за рахунок точнішого використання ресурсів.

2. ІІІ як чинник підвищення атрактивності підприємства

Атрактивність підприємства визначається його здатністю залучати інвесторів, клієнтів та партнерів. ІІІ впливає на цей аспект у трьох ключових напрямках:

- Інвестиційна привабливість. За дослідженнями PwC (PricewaterhouseCoopers), компанії, які активно впроваджують ІІІ, у середньому отримують на 20 % більше венчурних інвестицій [3].

- Клієнтська лояльність. Персоналізовані сервіси, засновані на аналітиці даних (рекомендаційні системи, адаптивні чат-боти), забезпечують більш індивідуальний підхід до клієнтів, що підвищує рівень задоволеності. Harvard Business School Online доводить, що такі сервіси прямо впливають на довіру до бренду [2].

- Репутаційний ефект. Використання ІІІ позиціонує компанію як інноваційну й технологічну, що полегшує залучення стратегічних партнерів і сприяє інтеграції у глобальні бізнес-екосистеми.

Таким чином, ІІІ виступає каталізатором зростання не лише фінансової, а й ринкової вартості бізнесу.

3. ІІІ як драйвер інноваційного розвитку

Інновації забезпечують довгострокову стійкість підприємства, і саме ІІІ створює нові можливості для досліджень і розробок:

- Прискорення досліджень і розробок. У фармацевтичній галузі використання ІІІ дозволило скоротити цикл розробки нових лікарських засобів з 4–5 років до 1–2 років [1].

- Створення нових продуктів і сервісів. Алгоритми аналізу ринку допомагають виявляти приховані потреби споживачів, пропонуючи підприємствам шляхи створення унікальних продуктів.

- Міжгалузеві інновації. ІІІ дає змогу поєднувати знання з різних сфер — інтеграція біоінформатики, фінансових технологій та логістики формує принципово нові бізнес-моделі.

- Розвиток стартапів. Генеративний ІІІ знижує бар'єри входу на ринок: стартапи отримують змогу конкурувати з великими корпораціями завдяки використанню готових інструментів автоматизації [4].

4. Виклики та ризики впровадження ІІІ

- Організаційний спротив. Персонал часто побоюється заміщення робочих місць.

- Дефіцит компетенцій. Для роботи з даними та алгоритмами потрібні нові навички — грамотність у роботі з даними, аналітика, здатність до взаємодії з алгоритмами.

- Етичні та правові ризики. Упередженість алгоритмів, захист персональних даних, авторські права.

- Парадокс GPT. Як зазначає OECD, ефекти від ІІІ можуть проявитися із затримкою, оскільки технологія потребує адаптації корпоративної культури та інституційного середовища [1].

Отже, враховуючи викладене вище, можна дійти наступних висновків:

- Штучний інтелект є системоутворюючим фактором сучасної економіки.
- ШІ підвищує рентабельність бізнесу шляхом оптимізації витрат і продуктивності.
- Використання ШІ робить підприємства більш атрактивними для інвесторів, клієнтів і партнерів.
- ШІ стає драйвером інновацій, забезпечуючи прискорення досліджень і розробок і формування нових бізнес-моделей.
- Інтеграція ШІ потребує подолання організаційних, правових і культурних бар'єрів.

Список літератури

1. Calvino, F., J. Reijerink and L. Samek (2025), "The effects of generative AI on productivity, innovation and entrepreneurship", OECD Artificial Intelligence Papers, No. 39, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b21df222-en>.
2. Kate Gibson (2024), "How AI Drives Innovation", Harvard Business School Online, <https://online.hbs.edu/blog/post/ai-innovation>
3. PricewaterhouseCoopers (2024), "Artificial Intelligence", PwC Global article, <https://www.pwc.com/gx/en/so-you-can/ai.html>
4. Chui, M., Yee, L., Hall, B., Singla, A., Sukharevsky, A., (2023) "The State of AI in 2023: Generative AI's Breakout Year", McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/the-state-of-ai-in-2023-generative-ais-breakout-year>